

Program: Zvuk v umění
Autorka programu: Petra Vargová

Doporučení pro činnosti ve škole v hodině výtvarné či hudební výchovy předcházející programu absolvovanému v Národní galerii v Praze a v hodině následující po programu

Hodina PŘED programem – náměty k činnostem:

1. Mobilní telefon – výrazový prostředek a zvukový nástroj

autorka aktivity: Petra Vargová, umělkyně

Poznámka autorky: hodiny PŘED a PO jsem koncipovala tak, aby jejich součástí bylo seznámení se s prací jednoho umělce. Zároveň je důležité, aby studenti pochopili, jak umělec pracuje a sami zkusili zábavnou formou experimentovat obdobným způsobem. V hodině PO jsou studenti motivováni využít dovedností získaných během návštěvy v NG.

motivace

Jaký zvonící tón máte ve svém mobilním telefonu? Kde jste tento tón získali? Proč jste si vybrali právě toto zvonění, máte k němu emocionální vztah (oblíbená skladba, harmonie apod.)? Jaké zvonění byste vybrali pro své přátele? Zkusili jste někdy sami připravit zvonění pro svůj telefon nebo jako dárek? Pokud ano, jaká byla vaše zkušenost, jak jste postupovali? Jak vnímáte zvonění ve veřejném prostoru, které typy zvonění jsou vám příjemné, které je pro vás neobtížnější poslouchat opakovaně, nebo delší dobu?

Popis činnosti

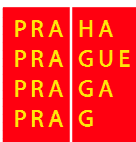
Přineste si do hodiny výtvarné výchovy své mobilní telefony. Vzájemně si představte své vyzváněcí melodie. Zaposlouchejte se do 3 skladeb amerického umělce Golana Levina – Dialtones (A Telesymphony). Identifikujte, co jste slyšeli. Pokuste se vysvětlit jak skladby podle jejich názoru vznikly. Popište druh(y) zvuku(ů) , který(é) se ve skladbách používá(jí). Vysvětlíte, co je zdrojem tohoto zvuku. O svých názorech diskutujte.

Pedagog po ukončení diskuze doplní názory studentů sdělením okolností vzniku a původu skladeb (skladby komponované s využitím mobilních telefonů - viz níže internetové stránky Golan Levin) a nabídne studentům možnost navštívit internetové stránky umělce, mimo hodinu výtvarné výchovy.

Nyní si připravte své mobilní telefony a postupně každý přehrajte zvonící tón, který sám používáte. Pokud někdo telefon nemá, pracujte ve dvojici se svým kolegou. Každý, kdo přehraje své zvonění, vysvětlí, proč používá konkrétní zvuk, jaký má k němu vztah, jak dlouho má tento tón případně jak často tón obměňuje.

Po prezentacích uspořádejte společné vystoupení – přehrajte svá zvonění.

**TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM,
STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY A ROZPOČTEM HLAVNÍHO MĚSTA
PRAHY**

Poté se rozdělíte do dvou či více skupin a pracujte na vlastní kompozici složené ze zvuků svých mobilních telefonů. Na závěr hodiny každá ze skupin přehraje svou skladbu třídě formou krátké performance.

Reflexe

Co nového jste si uvědomili o svém mobilním telefonu? Máte stejný zvukový vkus jako většina třídy? Překvapilo vás množství zvuků, které jste dnes slyšeli? Setkali jste se s něčím novým v oblasti zvuku o čem jste neměli do dnešního dne tušení? Bylo by pro vás zajímavé zúčastnit se podobné akce jakou pořádal umělec Golan Levin?

Studentům jsou poskytnuty internetové adresy (viz níže), kde si mohou vyhledat další zajímavé informace o umělcích, se kterými se seznámili v hodině VV. Materiál je v anglickém jazyce.

(pozn. pro učitele: připomeňte prosím studentům v průběhu hodiny, že zvuk je vlnění vyvolané vibrací těles, člověk je citlivý pouze na určitý vlnový rozsah)

Poznámka:

K této aktivitě je potřeba skladeb Golana Levina. Tyto materiály jsou zdarma k dispozici na webových stránkách autora. Lze přehrávat přímo z počítače, případně stáhnout a vypálit na CD.

Golan Levin: <http://www.flong.com/storage/experience/telesymphony/index.html>

sklady (v tmavomodrém rámu pod názvem Audio Samples):

- tele0820.mp3
- tele1530.mp3
- tele2000.mp3
- tele2330.mp3

zdroj informací o umělci: <http://www.flong.com> nebo http://en.wikipedia.org/wiki/Golan_Levin

Alternativně můžete v hodině předcházející programu v NG i toto zadání:

2. Vlnění zvuku

autorka aktivity: Blanka Lhotáková, lektorka a umělkyně

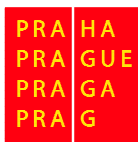
Motivace

Jaký je nejpříjemnější zvuk, na který si nyní vzpomenete? Vzpomeňte si i na jeho opak. Jsou tyto zvuky spojené s nějakým určitým zážitkem nebo místem? Porovnejte své vjemy a zkušenosti.

Popis činnosti

Zaposlouchejte se do zvuků kolem Vás (cca 30 s). Zapište si formou citoslovce a popisu zvuky, které kolem sebe ve třídě slyšíte. Dohodněte se do jakého prostředí mimo třídu byste

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM, STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY A ROZPOČTEM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

se chtěli všichni „zaposlouchat“ (30 s) a запиšte si jeho zvuky. Představte si každý/á své vlastní oblíbené místo a zvuky opět запиšte.

Reflexe

Srovnejte opět své zápisy. Kdo je jak citlivý? Jaké zvuky jste zaznamenali ve třídě? Je možné zaznamenat všechny zvuky?

/pozn. pro učitele: připomeňte prosím studentům, že zvuk je vlnění vyvolané vibrací těles, člověk je citlivý pouze na určitý vlnový rozsah.../

Přečtěte postupně vaše zápisy zvuků z oblíbeného místa ostatním, můžete je nechat hádat.

Další možné činnosti:

Rozdělte se do dvojic. Vybírejte z připravené nabídky materiálů (můžete vybírat z jakýchkoliv materiálů a předmětů, které máte kolem sebe – dřevo, kov, textil, plast apod). Představte zvuky jednotlivých materiálů či jejich kombinací svému spolužákovi či spolužačce, který/á má zavřené oči. Vyzvěte ho/ji, aby ke každému zvuku (můžete ho opakovat) vyslovil/a volnou asociaci. Zapište si ji k materiálu, ke kterému patří. Vyměňte si role.

Vytvořte pro svého spolužáka/čku objekt, který vyluzuje zvuky. Materiály volte na základě jeho/jejích asociací, třeba jako byste skládali báseň či příběh. Vybrané asociace můžete napsat na pruh papíru a přidat k objektu.

Reflexe

Předejte objekt svému spolužákovi/čce. Nechte ho/ji, aby objekt prozkoumal/a, rozezvučel/a a opět se soustředil/a na asociace, které zvuk objektu provokuje. Každý představí objekt, který dostal – vyloudí zvuky a mluví o svých asociacích, autor objektu sdělí jak postupoval při výběru materiálů, představí asociace, které si vybral, jestliže vznikl poetický či jiný text, přečte jej. Překvapil/a vás spolužák/čka výběrem materiálů? Vyvolávaly ve vás zvuky asociace snadno? Jak se vám pracovalo na objektu určeném spolužákovi/čce?

Hodina PO programu v NG – náměty k činnostem:

1. Experiment se zvukem

autorka aktivity: Petra Vargová, umělkyně

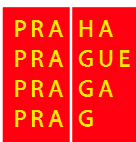
Motivace:

Máte zkušenost s nahráváním zvuku? Co se děje se zvukem pokud je nahráván? Deformuje se zvuk při nahrávání? Může být samotné nahrávání zvuku použito jako umělecké dílo? Můžu já sám/sama experimentovat v této oblasti a dosáhnout zajímavých výsledků?

Popis činnosti:

Vzpomeňte si na program Zvuk v umění, který jste absolvovali v NG. Překvapilo nebo zaujalo Vás během něj něco? Co? Poslechněte si práci Alvina Luciera „I Am Sitting in a Room“ (nahrávku lze stáhnout na internetových stránkách uvedených níže). Usadte se pohodlně - délka nahrávky je cca 15 minut. Diskutujte o tom, co jste slyšeli. Co se dělo se

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDĚM, STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY A ROZPOČTEM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

zvukem v nahrávce, kterou jste právě slyšeli? Jakým způsobem toho umělec dosáhl?

Po ukončení diskuze rozdává pedagog studentům českou verzi textu z nahrávky: *"I am sitting in a room different from the one you are in now. I am recording the sound of my speaking voice and I am going to play it back into the room again and again until the resonant frequencies of the room reinforce themselves so that any semblance of my speech with perhaps the exception of rhythm, is destroyed. What you will hear, then, are the natural resonant frequencies of the room articulated by speech. I regard this activity not so much as a demonstration of a physical fact, but more as a way to smooth out any irregularities my speech might have."*

Přibližný český překlad: "Sedím v jiné místnosti než nyní vy. Nahrávám svůj hlas a hodlám ho přehrávat znovu a znovu dokud rezonanční frekvence v místnosti nezesílí natolik, že charakter mého hlasu, snad jen s výjimkou rytmu, nebude rozeznatelný. To co uslyšíte jsou přirozené rezonanční frekvence místnosti zdůrazněné skrze řeč. Tuto aktivitu považuji ani ne tak za demonstraci fyzikální zákonitosti, ale spíše za cestu k zahlazení všech nepravidelností, které by moje řeč mohla obsahovat."

Shodovaly se vaše představy o vzniku nahrávky s postupem umělce? Jak tedy umělec postupoval? Jak asi vypadala konkrétní situace? Jaký je váš názor na takový postup?

Vytvořte skupiny, dle možností vybavení tak, aby každá skupina měla k dispozici dvě záznamová zařízení. Zkuste nyní experimentovat s opakovaným nahráváním stejného zvuku, dokud nezískáte zajímavý zvukový výstup. Jako výchozí materiál můžete použít tyto sekvence: mluvené slovo, zpěv, technický zvuk (auto, stroj, tikot hodin apod.), zvuk vody, vlastní zajímavý zvuk. Doporučená délka záznamu je 1 minuta, max. délka záznamu 3min.

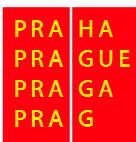
Přesný postup: Vytvořte na první záznamové zařízení (diktafon, kazetový přehrávač, mobil aj.) první zvukovou nahrávku (viz výše – výchozí materiál). Tu nahlas přehrajte a přitom ji současně nahrávejte na druhé záznamové zařízení. Poté si novou nahrávku (kopii původního zvukového záznamu přehrajte). Znovu záznam pusťte a přitom opět nahrávejte...Vždy nahrávejte poslední verzi kopie a před jejím opětovným nahráním si poslechněte a uvědomte, k jakým změnám došlo v kvalitě zvuku. Experiment ukončete ve chvíli, kdy budete mít zajímavou zvukově posunutou verzi své originální nahrávky. (Je třeba zpravidla min. 5 přehrání)

Nyní si přehrajte vzájemně originál i výslednou verzi. Je jako výchozí materiál lepší mluvené slovo, zpěv, nebo technické zvuky? Komu se povedl nejzajímavější kousek? Předčil výsledek vaše očekávání? Bylo to technicky náročné?

Reflexe:

Experimentovali jste s opakovaným kopírováním zvuku někdy dříve? Dověděli jste se dnes něco nového? Z jaké oblasti? Získali jste nové dovednosti? Proč ano, proč ne? Byli byste schopni sami vymyslet zvukový experiment? Objevili jste u někoho z vašich kolegů výjimečné schopnosti v oblasti zvuku, jaké? Byla vám dnešní aktivita příjemná, přehrajete výsledky doma?

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDĚM, STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY A ROZPOČTEM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

Studentům jsou poskytnuty internetové adresy (viz níže), kde si mohou vyhledat další zajímavé informace o umělcích se kterými se seznámili v hodině VV. Materiál je v anglickém jazyce.

Poznámka:

K této aktivitě je potřeba skladeb Alvina Luciera. Tyto materiály jsou zdarma k dispozici na webových stránkách autora. Lze přehrávat přímo z počítače, případně stáhnout a vypálit na CD.

Alvin Lucier: <http://www.ubu.com/sound/lucier.html>

Skladba č. 2. I Am Sitting in a Room, 15:23 (1969, original recording)

zdroj informací o umělci: http://en.wikipedia.org/wiki/I_am_sitting_in_a_room nebo http://en.wikipedia.org/wiki/Alvin_Lucier